

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN
Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Maria Thordarson

BESLUT
1999-03-03

Diarienummer
231-11341-98

1(9)

rek + mb

Till
Enligt sändlista

NATURRESERVATET GULLAKROKSSJÖARNA I SKÖVDE KOMMUN

Namn: Gullakrokssjöarna

Kommun: Skövde

Socken: Lerdala

Fastigheter: Stora Kulhult 1:12
del av Gullakroken 2:2
del av Gullakroken 3:4

Läge: Gullakrokssjöarna är belägna 1,6 km SV Lerdala kyrka och 13 km NV om Skövde

Kartor: Topografisk karta 8D Skara NO
Ekonomiska kartor 08365, 08375

Gränser: Reservatets gräns utgörs av innerkanten av den punktstreckade linjen på bifogad karta. Bilaga 1.

Areal: ca 16 hektar

Naturtyper enligt habitatdirektivet:

3140 Kalkrika oligo-mesotrofa vatten med bentiska kransalger	4,5 ha
7220 Källor med tuffbildning	0,5 ha
7230 Rikkärr	1 ha
91E0 Alluvial lövskog som tidvis är översvämmad	0,5 ha
9080 Lövsumpskogar av fennoskandisk typ	5 ha
9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	1,5 ha

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Västra Götaland

Markägare: Naturvårdsverket
Johan Settergren
Svein Söderberg
Birgit Söderberg
Catharina Söderberg
Torben Söderberg

Servitut: Lennart Pettersson,
Billingens golfklubb

Tillämplig lag: Den 1 januari 1999 trädde miljöbalken (SFS 1998:808) i kraft. Genom balkens införande upphävdes sexton olika lagar bl.a. naturvårdslagen. Av 6 § lagen om införande av miljöbalken (SFS 1998:811) framgår dock att ärenden som har inletts före balkens ikraftträdande, skall handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser. Detta ärende handläggs därför enligt naturvårdslagens bestämmelser.

NATURFÖRHÅLLANDEN

Gullakrokssjöarna utgörs av två sänkor i norra delen av kamelandskapet i Valle härad. Kamesavlagringarna har mycket stort vetenskapligt värde och ingår i ett nyckelområde för svensk kvartärgeologisk forskning.

Området är mycket kuperat och sjöarna är i förhållande till sin storlek djupa med ett största djup av 12 meter i Stora Gullakrokssjön. Sjöns vattenförsörjning sker genom ett drygt dussin källor som mynnar i sluttningarna från söder och väster om sjön. I anslutning till källmynnningarna finns källkärr och extremrikkärr med mycket rik flora. Vattenföringen i källflödena är mycket hög och under året stabil medan de ytliga källflödena är små och har ringa vattenföring. Källvattnet är mycket kalkrikt. Sjöarna är mycket näringsfattiga och har ett stort siktdjup. I några av källbäckarna finns utfällningar av järnockra och kalktuff. Sjöarnas botten täcks av en matta av kransalger och axlinga. I kärren växer bl.a. flugblomster, honungsblomster och kärrknipprot. Källkärren och källbäckarna har en artrik och värdefull mossflora.

Stora Gullakrokssjön omges av en mosaik av till stora delar örtrik sumpskog med glasbjörk, klibbal, svartvide och sälg i sydväst. I sluttningarna högre upp vidtar en lövskog av frisk typ med inslag av lundväxter. Öster om Stora Gullakrokssjön är sumpskogen barrdominerad. Något nämnvärt skogsbruk

har inte bedrivits på mycket länge i sumpskogarna söder och sydväst om sjön. Terrängen norr om sjön intas av betesmarker.

Lilla Gullakroksjöns omgivning är öppnare med åkrar och betesmarker kring större delen av sjön.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Länsstyrelsen uppdrog 1991 åt Leif Andersson, ekologisk konsult, att upprätta förslag till avgränsning och förslag till skötselplan för ett naturreservat omfattande Gullakrokssjöarna och dess strandområden. Förslaget pekade på att flora och fauna var ofullständigt dokumenterad i området. Terra-Limno Gruppen AB fick 1993-94 i uppdrag av Länsstyrelsen att dokumentera sjöarnas fauna och flora. Resultatet från undersökningen och förslaget till skötselplan presenterades och diskuterades vid ett informationsmöte den 13 februari 1996. Med anledning av framförda synpunkter gjordes vissa justeringar i förslaget.

Flera möten har hållits med Billings golfklubb angående golfklubbens pumpstation och huruvida pumpstationen kan ligga kvar inom reservatsområdet med fortsatt vattenuttag ur stora Gullakrokssjön. Ansökan om tillstånd enligt vattenlagen för bortledning av ytvatten har inlämnats till Vattendomsstolen. Länsstyrelsen bedömer att ett fortsatt vattenuttag på vissa villkor går att förena med föreslaget naturreservat.

Den del av fastigheten St. Kulhult 1:11 som ska ingå i reservatet köptes in av Naturvårdsverket i december 1996. Området ägdes av Skara kommun. Därefter har fastighetsreglering berörande styckningslotten och Stora Kulhult 1:5 genomförts. Den nya fastigheten Stora Kulhult 1:12 ägs av Naturvårdsverket och ligger i sin helhet inom naturreservatet.

För att bedöma skada och intrång på fastigheterna Gullakroken 2:2 och 3:4 gjordes en värdering. Denna låg till grund för en ersättningsberäkning som blev klar i april 1997. Överenskommelse om intrångsersättning har därefter träffats med ägarna av fastigheten Gullakroken 3:4. Förhandling har påbörjats med ägaren till fastigheten Gullakroken 2:2 men någon överenskommelse har inte träffats.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Naturvårdsverket, Skövde kommun och Skogsvårdsstyrelsen. Naturskyddsföreningen Skaraborg, Naturskyddsföreningen i Skövde samt Västergötlands ornitologiska förening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande. Berörda markägare och sakägare har samtidigt förelagts att inkomma med eventuella synpunkter på förslaget.

Remissyttranden har inkommit från Naturvårdsverket, Skövde kommun, Naturskyddsföreningen i Skövde samt Västergötlands ornitologiska förening som i allt väsentligt tillstyrker reservatsbildningen.

Skövde kommun klargör i sitt remissvar att naturreservatet inte överensstämmer med kommunens översiktsplan då området i översiktsplanen föreslås utgöra ett framtida exploateringsområde. Kommunstyrelsen har dock redan tidigare beslutat att kommunen, vid en framtida revidering av översiktsplanen, istället ska lägga restriktioner mot ny bebyggelse i området eftersom området är ett riksintresse för naturvården och planerat naturreservat.

Naturskyddsföreningen i Skövde har kompletterat skötselplanen med ett antal arter främst vad gäller svampar.

Johan Zettergren har som berörd markägare i huvudsak inkommit med följande synpunkter: Han är emot reservatet och anser att marken idag sköts på bästa sätt. Han anser vidare att gränsdragningen måste flyttas närmare sjön och källan som han utnyttjar för sitt vattenbehov måste ligga utanför reservatet. Vattennivån i sjön har höjts de senaste åren och han kräver att vattennivån skall återställas.

Länsstyrelsens kommentar: Hela området bedöms ha mycket höga naturvetenskapliga värden som bör få ett långsiktigt skydd. Området bör till stor del lämnas orört och till fri utveckling vilket begränsar pågående markanvändning och ytterligare stärker att ett reservatsförordnande erfordras. Gränsen är dragen så att källorna och de kalkrika källkärren kring sjöarna ingår i reservatet då dessa bedöms ha mycket höga naturvärden. Vattenuttag för eget husbehov i befintliga vattentäcter påverkas inte av reservats föreskrifter. Den pegel som eventuellt påverkar vattennivån i sjöarna är placerad utanför reservatsområdet. Länsstyrelsen är beredd att i samråd med markägarna ta bort pegeln.

GRUND FÖR BESLUT:

Naturvärden:

Gullakrokssjöarna är utpräglade kalksjöar. De omges av en mosaik av björksumpskog, källkärr och extremrikkärr. På flera ställen finns kalktuffbildningar. Objektet är hydrologiskt orört. Det har en rik kärlväxtflora och en artrik och exklusiv mossflora. Sumpskogen har naturskogsvärden. Objektet har för landet särklassiga hydrologiska, limnologiska, zoologiska och geovetenskapliga värden.

I länets våtmarksinventering har området bedömts ha högsta naturvärde. Det ingår också i Myrskyddsplan för Sverige. Gullakrokssjöarna ligger inom Valleområdet som bedömts vara av riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Syfte:

Syftet med reservatet är att bevara två källvattenförsörjda limniska miljöer med kringliggande kalkrika källkärr, källbäckar, sumpskogar och fuktängar så att dess särklassiga hydrologiska, limnologiska, botaniska, zoologiska och geovetenskapliga värden bibehålls. Området skall, förutom visst bete, i huvudsak lämnas orört och till fri utveckling. Syftet är främst naturvetenskapligt.

Bedömning:

Med hänsyn till områdets höga naturvärden och med hänsyn till det uttalade syftet att lämna området i huvudsak orört och till fri utveckling, vilket avsevärt försvårar pågående markanvändning, erfordras ett reservatsförordnande. Beslutet är förenligt med Naturresurslagens bestämmelser men är inte förenligt med översiktsplanen för Skövde kommun. Kommunstyrelsen har dock beslutat att revidera översiktsplanen i detta avseende.

Länsstyrelsen har föreslagit att Gullakrokssjöarna bör ingå i det europeiska nätverket av områden för särskilt värdefulla arter och habitat. Nätverket benämns Natura 2000. Regeringen har godkänt förslaget. Gullakrokssjöarna är dessutom ett objekt i projekt "Myrskyddsplan för Sverige -95" där reservatsbildningen delfinansieras med medel ur EU's LIFE-fond för naturvårdsåtgärder.

BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (SFS 1964:822, omtryckt 1991:641) förklarar Länsstyrelsen Gullakrokssjöarna som naturreservat. Området avgränsas med innerkanten av den kraftiga punktstreckade linjen på bifogad karta, bilaga 1.

Den 1 januari 1999 trädde miljöbalken (SFS 1998:808) i kraft. Genom balkens införande upphävdes sexton olika lagar bl.a. naturvårdslagen. Av 6 § lagen om införande av miljöbalken (SFS 1998:811) framgår dock att ärenden som har inletts före balkens ikraftträdande, skall handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser. Detta ärende handläggs därför enligt naturvårdslagens bestämmelser.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 - 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484), att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla för reservatet.

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 8 § NATURVÅRDSLAGEN OM INSKRÄNKNINGAR I MARKÄGARES OCH ANDRA

SAKÄGARES RÄTT ATT FÖRFOGA ÖVER RESERVATSOMRÅDET

Utöver förbud och föreskrifter i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

- uppföra byggnad eller anläggning eller utföra till- eller påbyggnad av befintlig byggnad eller anläggning.
- anlägga eller utvidga brygga eller anordna uppläggningsplats för farkoster
- flytta båt, kanot eller fiskredskap från annat vatten till Gullakrokssjöarna utan att de först grundligt rengörs och därefter torkas.
- uppföra mast, torn, antenn eller liknande anläggningar.
- anlägga mark- eller luftledning.
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anläggning.
- anlägga eller förändra väg, parkeringsplats, led eller spång
- anordna upplag.
- borra, spränga, schakta, gräva, markbearbeta eller bedriva täkt av något slag.
- utföra fyllning eller tippning.
- utföra dikning, dämning, rensning eller annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
- avleda vatten till reservatet
- utan tillstånd enligt vattenlagen ta ut vatten annat än för eget husbehov i befintliga vattentäkter
- avverka, gallra, röja eller utföra skogsvårdande åtgärd
- ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
- framföra motordrivet fordon. Motordrivet fordon får dock användas för jordbrukets behov inom skötselområde 2 och 4

- ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn
- bedriva bete annat än inom de i skötselplanen angivna områdena
- cykla eller rida
- elda
- använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel.
- inplantera djur- eller växtarter.

Meddelade föreskrifter utgör inte hinder för åtgärder enligt skötselplan fastställd av Länsstyrelsen.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSLAGEN OM SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de anordningar utförs och åtgärder vidtas inom reservatet som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTA INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- framföra motordrivet fordon
- ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn.
- cykla eller rida.
- flytta båt, kanot eller fiskredskap från annat vatten till Gullakrokssjöarna utan att de först grundligt rengörs och därefter torkas
- anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning.
- elda
- fälla träd och buskar, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen.

- plocka eller gräva upp gräs, örter, ormbunkar, mossor, lavar eller svamp.
- fånga eller insamla ryggradslösa djur
- anordna läger, sätta upp orienteringskontroller eller snitslade spår.
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.
- skada eller ta bort döda träd eller vindfällan.
- tälta eller förankra husbåt

D. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN OM VÅRD OCH FÖRVALTNING

- Syftet med vården och naturvårdsförvaltningen är att bevara två källvattenförsörjda limniska miljöer och kringliggande kalkrika källkärr, källbäckar, sumpskogar och fuktängar så att dess särklassiga hydrologiska, limnologiska, botanska, zoologiska och geovetenskapliga värden bibehålls. Området skall, förutom visst bete och röjning, i huvudsak lämnas orört och till fri utveckling.
- Länsstyrelsen fastställer till beslutet bifogad skötselplan. Planen skall ligga till grund för skötseln av naturreservatet.
- Naturvårdsförvaltare är Länsstyrelsen.
- Naturvårdsförvaltaren skall vid förvaltning av området samråda med berörda markägare.
- Reservatet skall utmärkas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Med stöd av 12 § naturvårdslagen kan Länsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från meddelade föreskrifter.

INTRÅNGSERSÄTTNING

Ytterligare en markägare är till följd av reservatsföreskrifterna berättigad till ersättning från staten. Förhandlingar har påbörjats med berörd markägare. Om överenskommelse inte kan träffas har berörd markägare rätt att, inom ett år från det att detta beslut vunnit laga kraft, väcka talan om ersättning hos fastighetsdomstol enligt 33 § naturvårdslagen.

**ANSVARSFÖRDELNING VID INSEKTSANGREPP ELLER
LIKNANDE**

Eftersom området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällan och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter reservatsbildningen att vara statens ansvar.

Detta beslut kan överklagas till regeringen. Miljödepartementet, se bilaga 3, formulär nr 04.

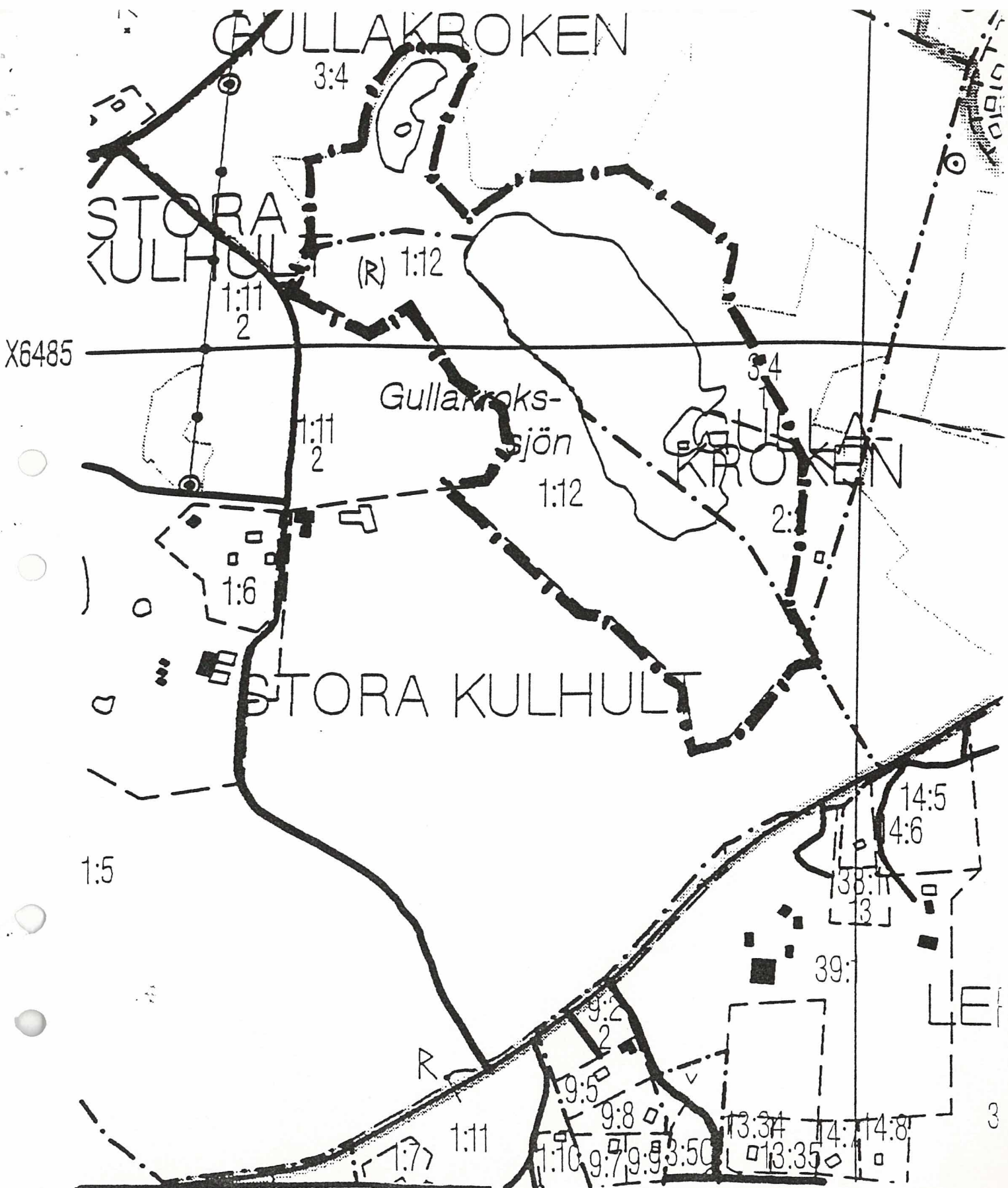
I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat och biolog Maria Thordarson, varit föredragande. I handläggningen har även naturvårdschef Sven Swedberg, arkitekt Jens Rasmussen och länsassessor Göran Fjellman deltagit.

Göran Bengtsson

Maria Thordarson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan + skötselplanekartor
3. Hur man överklagar

Bilaga 1

Naturreseptatet Gullakrokssjöarna

—•— gräns för reservatet

Skala 1:5 000

RITDATUM: 98-11-27

Y1377